

Kicsibükk - az elveszett világ

A XVIII-XIX. század folyamán a nagyobb falvakból való kitelepedések során jöttek létre Gyergyó szórványtelepülései. Így a ditrói Orotva és Cengellér, a szárhegyi Güdüc, a tekerőpataki Heveder, a cso-mafalvi Szászfalu, az újfalvi Maros-falva és Libántelep, az alfalvi Borzont, a remetei Eszenyő, Martonka és KICSIBÜKK.

Kicsibükk Remete központjától közel 10 km-re, az Emberfő-Martonka-patak dűllőben, a Martonka-pataka felső folyásának két oldalán alakult ki. A település kezdete a XIX. sz. első felére, 1820 tájára tehető. Az egyik első telepesnek Nagy József községi bírót tekinthetők, akik Kicsi-bükkben egy kis tanyát hozott létre. Eleinte ideiglenesen, majd véglegesen kitelepedett. Innen járt be a faluba szinte minden nap intézni a közösség dolgait. Állítása szerint, amikor kitelepedett Kicsibükkbe egy kis vízimalom roncsaira és egy sírkőre talált, amelyen ez volt olvasható: Goga Nekuláj - 1820. Ezt tekinthetők az első adat Kicsi-bükkről. Valószínű az eszenyői Goga nemzetség egyik tagja telepedett ide az 1800-as évek elején.

Nagy József bírót után a XIX. sz-ban a kicsibükki telepesek sorrendben: 2. Kis János, 3. Korpu János - valószínű Várhegyről, 4. Balázs Ruzska András, 5. Laczkó-Bőre János, 6. Ivácson(Barka) János, 7. Nyircsa József, 8. Portik Sári Lajos, akit az 1916-os román betöréskor kivégeztek, 9. Iszkovics Péter - ukrán származású volt és a Moldvában szolgáló Balázs Ruzska András leányának férjeként került Kicsibükkbe, 10. Nagy János Están, 11. Portik Sári Ádám, 12. Leopold (Lépot) Balázs - Tölgyesből jött, 13. Opra Dénes borszéki, 14. Kis János (Maruka), felesége várhegyi román nő volt, Măriuca, 15. Laczkó József, 16. Csortán István (Borsikás) Kicsibükk legfelső lakója volt, ahol már a fenyő és a bozót kezdődött, 17. Ferencz Füge István, 18. Laczkó János (Jancsipista), 19. Pál Alajos József, 20. Ivácson Barát János, 21. Bakos József (Kosza), 22. Ferencz Márton (Nemes), 23. Laczkó Imre Péter (Horgos), 24. László Vas Antal (Vaságó) kovács volt, 25. Portik Lukács Péter, 26. Sándor Antal (Pala) tanyája közelében palás kőzet volt, amelyet a Mélikek is bányásztattak, 27. Pál Péter, 28. Péter Vince Bálint, 29. Ivácson József, 30. Márton István ditrói, 31. Szűcs István orotvai, 32. Vizoli Tódor güdüci.

A betelepülés az 1930-as évek végén szűnt meg. Kicsibükk virágkorát 1940-1965 között élte. Népessége 1950-ben 280 fő körül volt. A lakosság fő foglalkozása, az állattenyésztés elég jövedelmezőnek számított. Az 1953-as állatösszeírásakor 220 db. szarvasmarha, 12 db. ló és 184 db. juh került jegyzékbe. A tejporgyár beindulásakor a tejbegyűjtő központ is létesült. 1967-ben vegyes üzlet nyílt, amelyik Csortán Sándor vezetésével 13 évig működött. Iskolája 1940-ben létesült. 1938-ban Várhegy község vezetősége azt ígérte a kicsibükkieknek, hogy ha román tannyelvű iskolát létesítenek cserében kivezetik a villanyáramot. Ezt a kicsibükkiek nem fogadták el. Észak-Erdélynek Magyarországhoz csatolása után 1940 őszén 32(!) 7-8 éves

első osztályos tanulóval indult el az iskola. Első tanítója a kálnoki származású Bedő Ernő volt. Őt követte Trucza Antal ditrói, Borbáth József kántor, Mezei János, Füstös Rozália, Laczkó Károly, Petres Erzsébet, László Regina, László Károly és György Anna.

Templomát Pál Elek plébános építtette 1946-ban, Laczkó Ádám egyházközségi bíró felügyeletével. A padok faanyaga a csutakfalviak adománya. A Nagy Szent Teréz képet a ditrói plébánia adományozta. A főoltárnak is számító, Szent István felajánlja a koronát Szűz Máriának témájú képet Pál Elek rendelte 1948-ban.

Az 1980-as évektől a templom állaga fokozatosan leromlott. A mennyezetet és a tornyot a beomlás veszélye fenyegette. András István magánvállalkozó az Instar Kft. Tulajdonosa 1994-ben az épület külsejét, 1995-ben a belső teret és a tornyot teljesen feljavította. A szép, közel évszázados fák árnyékában levő temetője gondozatlan. A még ép 37 sírhant kő, fém vagy fa síremlékének felirata csak 19-nél olvasható ki. Amúgy a II. világháborúban Kicsibükknek is volt két hősi halottja: ifj. Kis János és Laczkó Bőre Imre.

Az 1960-as évek közepétől a település fokozatosan elszorvad. Ennek oka az akkori mezőgazdasági politika, amelyik a tanyai élet teljes ellehetetlenítésére törekedett, a közművesítés, főleg a villany és a korszerű út hiánya. Lakói fokozatosan beköltöztek a községbe. A 2002-es népszámláláskor már csak 4 lakója volt.

A Helyi Önkormányzat, egyház, iskolák, civil szervezetek és magánkezdemenyvezések összefogásával újra életet lehetne varázsolni a volt településen, elsősorban turisztikai feltételeinek kihasználásával.

Laczkó-Szentmiklósi Endre

történelem szakos tanár